

บทที่ 2

กฎบัตรสหประชาชาติ

จากการที่รัฐต่าง ๆ ได้ร่วมลงนามเพื่อให้ความเห็นชอบในกฎบัตรสหประชาชาติที่นครซานฟรานซิสโกในวันที่ 26 มิถุนายน ค.ศ.1945 เป็นจำนวนมากถึง 51 ประเทศ นั้น เป็นการแสดงให้เห็นว่าสงครามระหว่างประเทศได้ระงับลงถึงความจำเป็นที่จะต้องมียุทธศาสตร์ระหว่างประเทศระดับสากลขึ้นมาเพื่อทำหน้าที่เป็นกลไกในการรักษาไว้ซึ่งสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ รวมทั้งเป็นเวทีกลางเพื่อให้รัฐสมาชิกมาพบปะปรึกษาหารือเพื่อเสริมสร้างความร่วมมือในกิจกรรมด้านอื่น ๆ ด้วย และต่อมาเพียงไม่กี่เดือนกฎบัตรสหประชาชาติก็มีผลบังคับใช้อย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 24 ตุลาคม ค.ศ.1945 หลังจากรัฐส่วนใหญ่รวมทั้งประเทศมหาอำนาจทั้งหลายคือสหรัฐอเมริกา อังกฤษ จีน สหภาพโซเวียต และฝรั่งเศส ซึ่งได้รับเชิญให้เข้าร่วมในกลุ่มนี้ภายหลังได้ให้สัตยาบันแล้ว การประชุมครั้งแรกของสหประชาชาติได้จัดให้มีขึ้นที่กรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ ในวันที่ 10 มกราคม ค.ศ.1946 ซึ่งถือว่าองค์การสหประชาชาติได้เริ่มปฏิบัติการกิจอย่างเป็นทางการนับตั้งแต่นั้นมา โดยมีสำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ที่นครนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา

กฎบัตรสหประชาชาติประกอบไปด้วยส่วนที่เป็นอารัมภบทและหมวดต่าง ๆ 19 หมวด โดยในแต่ละหมวดประกอบด้วยบทบัญญัติที่แยกออกเป็นมาตราต่าง ๆ จำนวน 111 มาตรา (ดูรายละเอียดในภาคผนวก) กฎบัตรฉบับปัจจุบันมีตัวบทเป็นภาษาจีน ภาษาฝรั่งเศส ภาษาสเปน ภาษารัสเซีย และภาษาอังกฤษ ซึ่งถือว่าเป็นต้นฉบับที่แท้จริงเท่าเทียมกันทุกภาษา ทั้งนี้กระบวนการที่ดำเนินการซึ่งนำมาสู่การตกลงกันเพื่อก่อตั้งองค์การสหประชาชาติเป็นผลสำเร็จก็เป็นลักษณะของการทำสนธิสัญญาพหุภาคีตามปกตินั่นเอง

2.1 สถานภาพทางกฎหมายของกฎบัตรสหประชาชาติ (Legal Status of the Charter)

ได้มีการตั้งข้อสังเกตว่าสถานภาพทางกฎหมายของกฎบัตรสหประชาชาติสามารถที่จะนำมาเทียบเคียงว่าเป็นธรรมนูญระหว่างประเทศ (International Constitution) ที่อาจนำมาใช้เป็นกฎหมายแม่บทในการปกครองสังคมโลกได้โดยทั่วไปหรือไม่ ทั้งนี้หากพิจารณาจากส่วนอารัมภบท (Preamble) ของกฎบัตรสหประชาชาติซึ่งพยายามแสดงออกถึงลักษณะดังกล่าว โดยการเริ่มกล่าวว่าเราบรรดาประชาชนแห่งสหประชาชาติ (We the people of the United Nations) ซึ่งเป็นการกล่าวในนามของนานาประเทศทั้งหลายในโลก แทนที่จะเป็นการกล่าวในนามของรัฐสมาชิกของตนเท่านั้น และเพื่อเป็นการยืนยันถึงเจตนารมณ์ดังกล่าวของสหประชาชาติได้มีการกำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่ให้ครอบคลุมไปยังรัฐที่มีได้เป็นสมาชิกอีกด้วย ดังจะเห็นได้จากบทบัญญัติในมาตรา 2 วรรค 6 ซึ่งกำหนดว่า องค์การฯ จะต้องให้ความแน่นอนใจว่ารัฐที่มีได้เป็นสมาชิกของสหประชาชาติจะปฏิบัติโดยสอดคล้องกับหลักการเหล่านี้ของสหประชาชาติเท่าที่จำเป็นเพื่อธำรงไว้ซึ่งสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ ซึ่งเป็นการกำหนดพันธะหน้าที่ให้ทุกรัฐแม้จะไม่ใช่รัฐสมาชิกของสหประชาชาติก็ตาม แต่ต้องปฏิบัติตามกฎบัตรสหประชาชาติเท่าที่จำเป็นด้วย ทั้งนี้เพื่อให้การรักษาสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้กฎบัตรสหประชาชาติยังแสดงให้เห็นว่าสถานะของตนสูงกว่าสนธิสัญญาระหว่างประเทศโดยทั่วไปอีกด้วย โดยจะเห็นได้จากบทบัญญัติในมาตรา 103 ซึ่งกำหนดว่า ในกรณีแห่งความขัดแย้งระหว่างข้อผูกพันของสมาชิกสหประชาชาติตามกฎบัตรฉบับปัจจุบันและตามข้อผูกพันตามความตกลงระหว่างประเทศอื่นให้ข้อผูกพันตามกฎบัตรฉบับปัจจุบันจะต้องใช้บังคับ ซึ่งจะเห็นได้ว่ากฎบัตรสหประชาชาติจะมีสถานะที่เหนือกว่าสนธิสัญญาระหว่างประเทศโดยทั่วไปอย่างชัดเจน แม้ว่าโดยลักษณะแล้วกฎบัตรสหประชาชาติก็คือสนธิสัญญาพหุภาคีที่เป็นตราสารก่อตั้งองค์การระหว่างประเทศองค์การหนึ่งเท่านั้น แต่อาจสรุปได้ว่ากฎบัตรสหประชาชาติมี

สถานะที่เหนือกว่าสนธิสัญญาพหุภาคีโดยทั่วไปอย่างแน่นอน แต่ก็ไม่ใช่เหนือกว่าจนถึงระดับที่จะกลายเป็นธรรมเนียมระหว่างประเทศที่จะใช้ปกครองสังคมโลกแต่อย่างใด ทั้งนี้อาจกล่าวได้ว่าสถานะของกฎบัตรสหประชาชาติจะอยู่ระหว่างกลางของธรรมเนียมระหว่างประเทศกับสนธิสัญญาระหว่างประเทศโดยทั่วไป (ธนาสมุณี สตะเวทิน 2538, 75)

2.2 วัตถุประสงค์และหลักการขององค์การสหประชาชาติ (Purposes and Principles of the United Nations)

2.2.1 วัตถุประสงค์ขององค์การสหประชาชาติ บัญญัติไว้ในหมวดที่ 1 มาตรา 1 แห่งกฎบัตรสหประชาชาติซึ่งได้ระบุถึงวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานของตนดังต่อไปนี้

1. เพื่อธำรงไว้ซึ่งสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ และเพื่อจุดหมายปลายทางนั้นจะได้ดำเนินมาตรการร่วมกัน อันมีผลจริงจังเพื่อการป้องกันและขจัดปัดเป่าการคุกคามต่อสันติภาพ และเพื่อปราบปรามการรุกรานหรือการละเมิดอื่น ๆ ต่อสันติภาพ ตลอดจนนำมาซึ่งการแก้ไขหรือระงับกรณีพิพาทหรือสถานการณ์ระหว่างประเทศ อันจะนำไปสู่การลบล้างละเมิดสันติภาพโดยสันติวิธีและสอดคล้องกับหลักการแห่งความยุติธรรมและกฎหมายระหว่างประเทศ

2. เพื่อพัฒนาสัมพันธไมตรีระหว่างประชาชาติทั้งปวง โดยยึดมั่นในการเคารพหลักการแห่งสิทธิอันเท่าเทียมกัน และการกำหนดเจตจำนงของตนเองแห่งประชาชาติทั้งหลายเป็นมูลฐาน และจักได้ดำเนินมาตรการอันเหมาะสมอย่างอื่น ๆ เพื่อเป็นกำลังแก่สันติภาพสากล

3. เพื่อให้บรรลุถึงความร่วมมือระหว่างประเทศในอันที่จะแก้ปัญหา ระหว่างประเทศในทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และมนุษยธรรม และในการส่ง

เสริมสนับสนุน การเคารพต่อสิทธิมนุษยชน และต่ออิสรภาพอันเป็นหลักมูลสำหรับ
ทุกคน โดยปราศจากความแตกต่างในทางเชื้อชาติ เพศ ภาษา หรือศาสนา

4. เพื่อเป็นศูนย์กลางสำหรับประสานการดำเนินการของประชาชาติ
ทั้งปวง ในอันที่จะบรรลุสู่จุดหมายปลายทางร่วมกันเหล่านี้อย่างกลมกลืนกัน

โดยสรุปแล้วจากมาตรา 1 แห่งกฎบัตรสหประชาชาติสามารถที่จะ
วิเคราะห์ถึงเจตนารมณ์ของสหประชาชาติได้ว่าจุดหมายหลักของสหประชาชาติคือ
การชำระไว้ซึ่งสันติภาพและมั่นคงระหว่างประเทศ โดยองค์การสหประชาชาติจะเป็น
ศูนย์กลางแห่งความร่วมมือทั้งปวงเพื่อแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างความร่วมมือในด้าน
อื่น ๆ นอกจากทางการเมืองแล้ว ยังรวมถึงด้านเศรษฐกิจ สังคม และความเป็นอยู่
โดยจะยึดถือหลักการสำคัญตามมาตรา 2 แห่งกฎบัตรสหประชาชาติ เพื่อบรรลุจุดมุ่ง
หมายดังกล่าวนี้

2.2.2 หลักการขององค์การสหประชาชาติ ตามมาตรา 2 แห่งกฎบัตรสห
ประชาชาติ ได้ระบุถึงหลักการสำคัญต่าง ๆ ในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุถึงความมุ่ง
หมายของสหประชาชาติ ซึ่งอาจสรุปได้ดังนี้

1. หลักความเสมอภาคในอธิปไตย (Sovereign Equality) คือ ให้
ประเทศสมาชิกสหประชาชาติมีเสียงเท่าเทียมกันไม่ว่าจะเป็นประเทศเล็กหรือประเทศ
ใหญ่ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า กฎบัตรสหประชาชาติถูกกำหนดขึ้นเพื่อเป็นโครงสร้าง
สำหรับโครงการร่วมมือกันระหว่างรัฐเอกราชทั้งหลายอย่างเท่าเทียมกัน ไม่ใช่โครง
สร้างความร่วมมือในรูปแบบของ “อำนาจอธิปไตยเหนือรัฐ” (มานพ เมฆประยูรทอง
2533: 4) หลักการนี้จะเห็นได้อย่างชัดเจนจาก มาตรา 18 แห่งกฎบัตรสหประชาชาติ
ซึ่งกำหนดให้สมาชิกแต่ละประเทศของสมัชชา มีคะแนนเสียง 1 คะแนนเท่าเทียมกัน
หมด แต่หลักการนี้ก็มีข้อยกเว้นสำหรับในส่วนที่เกี่ยวกับรัฐมหาอำนาจซึ่งเป็นสมาชิก
ถาวรของคณะมนตรีความมั่นคงเกี่ยวกับการพิจารณาถึงความรับผิดชอบในการรักษา
ไว้ซึ่งสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ

2. หลักความมั่นคงร่วมกัน (Collective Security) เป็นหลักการสำคัญในการดำเนินงานของสหประชาชาติซึ่งจะเห็นได้จากอารัมภบทแห่งกฎบัตรสหประชาชาติระบุให้ประเทศสมาชิกต้องรวมกำลังกัน เพื่อธำรงไว้ซึ่งสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ และจากมาตรา 1 อนุ 1 ระบุว่า ให้ดำเนินมาตรการร่วมกันอันมีผลจริงจังก้องเพื่อการป้องกันและขจัดปัดเป่าการคุกคามต่อสันติภาพ และเพื่อปราบปรามการกระทำการรุกรานหรือการละเมิดอื่น ๆ ต่อสันติภาพ

ระบบความมั่นคงร่วมกันนี้เคยเป็นหลักการขององค์การสันนิบาตชาติเช่นเดียวกัน (ตามที่ระบุไว้ในกติกาสัญญาสันนิบาตชาติ มาตรา 10, 11 และ 16) แต่ไม่ประสบความสำเร็จ เนื่องจากรัฐมหาอำนาจสำคัญไม่ได้เข้ามาเป็นสมาชิกของสันนิบาตชาติ ทำให้มาตรการต่าง ๆ ในเรื่องความร่วมมือร่วมกันนี้ไม่มีประสิทธิภาพนัก เมื่อสหประชาชาตินำเอาระบบดังกล่าวนี้มาใช้ก็ได้พยายามปรับปรุงข้อบกพร่องต่าง ๆ ที่สันนิบาตชาติเคยประสบมา โดยกฎบัตรสหประชาชาติมอบความรับผิดชอบในการดำเนินการเกี่ยวกับการคุกคามต่อสันติภาพระหว่างประเทศแก่คณะมนตรีความมั่นคงโดยมอบให้เป็นความรับผิดชอบหลักแก่คณะมนตรีความมั่นคงในการดำเนินงานในเรื่องนี้ในนามของสหประชาชาติ หรืออีกนัยหนึ่งในนามของสมาชิกทั้งปวงนั่นเอง (กฎบัตรสหประชาชาติ มาตรา 24) และคำวินิจฉัยของคณะมนตรีความมั่นคงเกี่ยวกับการดำเนินการ เพื่อรักษาไว้ซึ่งสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศนี้ถือเป็นพันธะหน้าที่ที่สมาชิกของสหประชาชาติทั้งปวงจะต้องยอมรับและปฏิบัติ (กฎบัตรสหประชาชาติ มาตรา 25)

จากข้อกำหนดดังกล่าวนี้แสดงว่ากฎบัตรสหประชาชาติมิได้มอบความรับผิดชอบในเรื่องการรักษาสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศแก่รัฐทุกรัฐ แต่มอบให้เป็นความรับผิดชอบของสมาชิกของคณะมนตรีความมั่นคง โดยเฉพาะอย่างยิ่งสมาชิกถาวรทั้ง 5 ประเทศ คือ สหรัฐอเมริกา อังกฤษ ฝรั่งเศส สหภาพโซเวียต (ปัจจุบันคือสาธารณรัฐรัสเซีย ทำหน้าที่สมาชิกถาวรแทนสหภาพโซเวียตที่ล่มสลายไป) และจีน ทั้งนี้มาจากเหตุผลที่ว่าประเทศเหล่านี้มีอิทธิพลสูงในสังคมระหว่างประเทศทั้งทางด้าน

การเมือง เศรษฐกิจ และการทหารนั่นเอง และการดำเนินมาตรการดังกล่าวอาจทำได้
ดังนี้

มาตรการบังคับโดยไม่ใช้กำลัง ในการดำเนินงานเพื่อรักษาไว้ซึ่ง
สันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศตามหลักการความมั่นคงร่วมกันของสห
ประชาชาตินี้ นับว่ามีประสิทธิภาพมากกว่าของสันติบาตชาติมาก คือ สหประชาชาติได้
กำหนดวิธีการที่จะสามารถจัดการต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ อันอาจนำไปสู่การทำลายสันติ
ภาพ และความมั่นคงระหว่างประเทศได้ ดังกฎบัตรสหประชาชาติ มาตรา 41 มอบ
อำนาจให้คณะมนตรีความมั่นคงสามารถใช้มาตรการบังคับที่ยังไม่ถึงกับใช้กำลังใน
การจัดการกับปัญหานั้นได้ เช่น การเรียกร้องให้สมาชิกแห่งสหประชาชาติใช้มาตร
การตัดความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ การคมนาคมทางบก ทางทะเล ทางอากาศ
ไปรษณีย์- โทรเลข การสื่อสารต่าง ๆ (Boycott) หรือเรียกร้องให้รัฐสมาชิกตัดความ
สัมพันธ์ทางการทูตกับประเทศที่กระทำการอันเป็นอันตรายต่อสันติภาพของโลก
 เป็นต้น

มาตรการบังคับโดยใช้กำลัง นอกจากนี้อีกตามกฎบัตรสหประชา
ชาติ มาตรา 42 ยังได้มอบอำนาจในการดำเนินการบังคับโดยวิธีการใช้กำลังทางทหาร
ถ้าเห็นว่าจำเป็นเพื่อธำรงไว้หรือสถาปนาสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ
กลับคืนมาโดยอาศัยกำลังจากรัฐสมาชิกต่าง ๆ โดยที่สมาชิกจะต้องจัดสรรกำลังอาวุธ
และทหาร รวมทั้งความช่วยเหลือ และการให้ความสะดวกต่าง ๆ แก่คณะมนตรีความ
มั่นคงตามที่ได้รับ การเรียกร้อง (กฎบัตรสหประชาชาติ มาตรา 43-45)

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าคณะมนตรีความมั่นคงมีอำนาจหน้าที่เหมือน
หนึ่งว่าเป็น “ตำรวจโลก” นั่นเองซึ่งช่วยพิทักษ์รักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม
โลกและในการดำเนินการดังกล่าวนี้ของคณะมนตรีความมั่นคง จะมีอำนาจเหนือรัฐ
บาลของรัฐสมาชิกทั้งปวงด้วย นอกจากนี้แล้วบทบัญญัติในกฎบัตรสหประชาชาติ
มาตรา 46 ยังได้ระบุว่า “แผนการสำหรับการใช้กำลังจะจัดทำโดยคณะมนตรีความม
คงด้วยความช่วยเหลือของคณะกรรมการสิทธิการทหาร” โดยที่มาตรา 47 กำหนด

ให้คณะกรรมการเสนาธิการทหารของสมาชิกถาวรของคณะมนตรีความมั่นคงจะประกอบไปด้วยหัวหน้าคณะเสนาธิการทหารของสมาชิกถาวรของคณะมนตรีความมั่นคงหรือตัวแทนของบุคคลเหล่านี้ ดังนั้นจากข้อกำหนดดังกล่าวของกฎบัตรสหประชาชาติ แสดงให้เห็นว่าคณะมนตรีความมั่นคงนอกจากจะมีอำนาจในการตัดสินใจแล้ว ยังทำหน้าที่คล้ายกับเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดในการรักษาสันติภาพของโลกอีกด้วย (รุ่งพงษ์ ชัยนาม 2532, 754)

วิธีการที่จะใช้มาตรการต่อผู้รุกรานหรือรัฐผู้กระทำการอันอาจก่อให้เกิดอันตรายต่อสันติภาพของโลกนี้จะมีประสิทธิภาพ ก็ต้องได้รับความเห็นชอบอย่างเป็นทางการของสมาชิกถาวรของคณะมนตรีความมั่นคงทั้ง 5 ประเทศนั่นเอง ถ้าสมาชิกหนึ่งสมาชิกใดของประเทศมหาอำนาจนี้ไม่เห็นด้วยกับมาตรการต่าง ๆ ก็สามารถใช้สิทธิยับยั้งได้ (Veto) ซึ่งมีผลทำให้มาตรการที่จะกระทำนั้นต้องตกไป สิทธิยับยั้งของสมาชิกถาวรนี้ถือเป็นข้อยกเว้นของหลักความเสมอภาคและเท่าเทียมกันของรัฐสมาชิกของสหประชาชาติตามหลักการที่ได้กล่าวมาแล้วในข้อแรก ดังนั้นระบบความมั่นคงร่วมกันนี้จะมีประสิทธิภาพได้ก็ต่อเมื่อประเทศมหาอำนาจทั้งหลายนี้มีความสามัคคีกัน ถ้าเกิดความขัดแย้งกันแล้ว หรือประเทศมหาอำนาจเองเป็นผู้มีส่วนได้เสียในการรุกรานหรือคุกคามต่อสันติภาพของโลก ระบบความมั่นคงร่วมกันคงไม่มีผล ในทางปฏิบัติแต่อย่างใด ดังจะเห็นได้จากยุคสงครามเย็นที่สังคมโลกแบ่งออกเป็นสองค่ายที่มีอุดมการณ์และผลประโยชน์ต่างกันของโลกฝ่ายตะวันตกภายใต้การนำของสหรัฐอเมริกาและฝ่ายตะวันออกโดยการนำของสหภาพโซเวียต ประเทศมหาอำนาจทั้งสองได้ออกเสียงยับยั้งในคณะมนตรีความมั่นคงมากที่สุด นับจนถึงปี ค.ศ.1976 สหรัฐอเมริกาใช้สิทธิยับยั้ง 18 ครั้ง ขณะที่สหภาพโซเวียตได้ใช้สิทธิยับยั้งถึง 110 ครั้ง (รุ่งพงษ์ ชัยนาม 2532, 753)

จากการที่ประเทศมหาอำนาจใช้สิทธิยับยั้งบ่อยครั้งเช่นนี้ ทำให้การปฏิบัติหน้าที่ของคณะมนตรีความมั่นคงไม่สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากนัก จนกระทั่งมีการออกข้อมติที่ 337 เมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน ค.ศ.1950 ซึ่งรัฐ

จกกันทั่วไปในนามของ “การรวมกันเพื่อรักษาสันติภาพ” (uniting for peace) หรือ “ข้อมติอาชีสัน” (Acheson Resolution) เหตุที่ได้ชื่อเช่นนี้เพราะผู้เสนอข้อมติดังกล่าวนี้คือ Dean Acheson รัฐมนตรีต่างประเทศสหรัฐอเมริกาในขณะนั้น โดยสาระสำคัญของข้อมตินี้คือ ในกรณีที่มีการคุกคามหรือละเมิดต่อสันติภาพหรือกระทำการรุกรานและสมาชิกประจำในคณะมนตรีความมั่นคงไม่สามารถจะตกลงกันได้โดยเอกฉันท์ซึ่งทำให้คณะมนตรีความมั่นคงไม่สามารถที่จะรับผิดชอบต่อความมั่นคงและสันติภาพของโลกได้ สมัชชาใหญ่จะเข้ามาพิจารณาในเรื่องนั้นทันทีและจะออกคำแนะนำที่เหมาะสมเกี่ยวกับมาตรการร่วมกัน ซึ่งรวมทั้งการใช้กำลังเพื่อสถาปนาสันติภาพและความมั่นคงของโลกด้วย จากกรณีดังกล่าวนี้แม้ว่าสมัชชาใหญ่จะสามารถเข้ามารับผิดชอบต่อระบบความมั่นคงร่วมกันได้ก็ตาม แต่ก็กระทำได้เพียงให้คำแนะนำ (recommendation) เท่านั้น ไม่สามารถออกข้อมติที่เป็นคำวินิจฉัยหรือคำตัดสิน (decision) ซึ่งมีผลผูกพันทางกฎหมายได้

3. หลักเอกภาพระหว่างมหาอำนาจ (Great Powers Unity) ตามมาตรา 23 แห่งกฎบัตรสหประชาชาติได้กำหนดไว้ตายตัวเลยว่า จีน สหภาพโซเวียต ฝรั่งเศส อังกฤษ และสหรัฐอเมริกา เป็นสมาชิกประจำหรือสมาชิกถาวรของคณะมนตรีความมั่นคง โดยมีสิทธิพิเศษเหนือรัฐสมาชิกอื่น คือ มีสิทธิยับยั้ง (Veto) ในการพิจารณาและตัดสินใจของคณะมนตรีความมั่นคงในเรื่องอื่นทั้งหมดที่ไม่ใช่เป็นเรื่องเกี่ยวกับวิธีดำเนินการ (procedural matter) (ตามมาตรา 27 อนุ 3) ซึ่งหลักการดังกล่าวนี้ถือว่าเป็นการยกเว้นหลักการแห่งความเสมอภาคระหว่างรัฐสมาชิกทั้งหลาย

แนวความคิดเรื่องหลักเอกภาพของมหาอำนาจนี้เพื่อจะให้มหาอำนาจทั้ง 5 นี้จะต้องฉีกกำลังกันและมีความสามัคคีกัน เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้แก่สหประชาชาติจนอาจทำให้รัฐอื่น ๆ ไม่กล้าท้าทายอำนาจสหประชาชาติ ทั้งนี้มาตรการในการรักษาสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศจะไม่เป็นผล ถ้ามหาอำนาจทั้ง 5 นี้ ไม่มีความเห็นพ้องต้องกัน แนวความคิดนี้เป็นการมองสถานการณ์ในแง่ดีที่ว่า มหาอำนาจเหล่านี้เป็นพันธมิตรในการร่วมทำสงครามโลกครั้งที่สองจนได้

รับชัยชนะจึงควรจะมีควมสามัคคีปรองดองกัน ซึ่งเท่ากับว่าเป็นการเสริมความแข็งแกร่งให้กับสหประชาชาตินั่นเอง ซึ่งต่างจากกรณีของสันนิบาตชาติไม่มีหลักเอกภาพ เช่นว่านี้ รวมทั้งสหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นมหาอำนาจอย่างแท้จริงรัฐเดียวในขณะนั้นไม่ได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกด้วยจึงทำให้ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

แต่จากเหตุการณ์ตามความเป็นจริงแล้ว ประเทศสมาชิกถาวร เช่น อังกฤษ ฝรั่งเศส และจีน ภายหลังสงครามโลกครั้งที่สองได้รับการบอบช้ำและเสียหายจากผลของสงครามอย่างมาก จึงไม่สามารถกล่าวได้ว่าเป็นมหาอำนาจอย่างแท้จริง ดังนั้นจึงเหลือแต่เพียงสหรัฐอเมริกาและสหภาพโซเวียตที่มีฐานะเป็นมหาอำนาจหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 แม้ว่าจะเป็นพันธมิตรร่วมทำสงครามกันมาแต่ก็มีแนวความคิดทางการเมืองต่างกันอย่างสิ้นเชิงจนกลายเป็นคู่อริกันในการเมืองระหว่างประเทศในยุคที่เรียกกันว่า สงครามเย็น (Cold War) ภายหลังจากสงครามสงบแล้ว

ดังนั้นหลักการเอกภาพของมหาอำนาจนี้จึงไม่ประสบผลตามที่คาดหมายไว้ โดยแทนที่จะเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับสหประชาชาติ แต่กลับเป็นข้อจำกัดและขัดขวางการดำเนินงานของสหประชาชาติในเรื่องต่าง ๆ มากกว่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งการรักษาไว้ซึ่งสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ ทำให้ต้องพบกับอุปสรรคบ่อยครั้ง เนื่องจากมีการใช้สิทธิขั้วขั้วนั่นเอง

จากการพิจารณาหลักการของสหประชาชาติเกี่ยวกับเรื่องนี้เห็นว่า เป็นการปิดกั้นโอกาสของรัฐสมาชิกต่าง ๆ ในอันที่จะพัฒนาตนเองให้เป็นมหาอำนาจใหม่ขึ้นมาได้ แต่ไม่สามารถเข้าร่วมในคณะมนตรีความมั่นคงเพื่อร่วมกันรักษาสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศตามสภาวะความเป็นจริงในปัจจุบันได้ ทั้งนี้ เพราะตามมาตรา 23 แห่งกฎบัตรสหประชาชาติ ได้กำหนดไว้อย่างแน่นอนเสียแล้วว่า จะต้องเป็น 5 ประเทศนี้เท่านั้น ซึ่งอาจจะไม่สอดคล้องกับความเป็นจริงเพราะมหาอำนาจอาจไม่คงความเป็นมหาอำนาจอยู่ได้ตลอดไป และรัฐอื่นๆ อาจพัฒนาขึ้นมาเป็นมหาอำนาจใหม่ได้เช่นกัน เช่น ญี่ปุ่น เยอรมัน ในปัจจุบันเป็นต้น นับว่าเป็นข้อบกพร่องที่เกิดจากการคาดการณ์ผิดแต่แรก แต่อย่างไรก็ตามปัจจุบันได้มีการเรียกร้องจากหลาย ๆ

ประเทศให้เพิ่มจำนวนสมาชิกถาวรในคณะมนตรีความมั่นคงจากเดิมซึ่งมีเพียง 5 ประเทศ แต่ยังไม่มีการดำเนินการอย่างจริงจังนัก

4. หลักการระงับกรณีพิพาทระหว่างประเทศโดยสันติวิธี (Peaceful Settlement of International Disputes) หลักการนี้เพื่อหลีกเลี่ยงการใช้กำลังในการแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างประเทศ โดยกฎบัตรสหประชาชาติกำหนดไว้ในมาตรา 2 วรรค 3 ให้ “สมาชิกทั้งปวงจะต้องระงับกรณีพิพาทระหว่างประเทศโดยสันติวิธี ในลักษณะการเช่นที่จะไม่เป็นอันตรายแก่สันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศและความยุติธรรม” โดยมาตรการต่าง ๆ ในการดำเนินการเมื่อเกิดกรณีพิพาทกันขึ้นได้แก่ การเจรจา (Negotiation) การไต่สวน (Inquiry) การไกล่เกลี่ย (Mediation) การประนีประนอม (Conciliation) อนุญาโตตุลาการ (Arbitration) และโดยทางศาล (Judicial Settlement) หรือใช้มาตรการหันหน้าเข้าหากันโดยการตกลงส่วนภูมิภาค หรือสันติวิธีอื่น ๆ ที่คู่กรณีจะพึงเลือก ทั้งนี้เพื่อเป็นไปตามจุดมุ่งหมายในการรักษา สันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศนั่นเอง

5. หลักการเขตอำนาจศาลภายใน (Domestic Jurisdiction) ในเรื่องนี้กฎบัตรสหประชาชาติระบุไว้อย่างชัดเจนในมาตรา 2 วรรค 7 ว่า “ไม่มีข้อความใดในกฎบัตรฉบับปัจจุบันจะให้อำนาจแก่สหประชาชาติเข้าแทรกแซงในเรื่องซึ่งโดยสาระสำคัญแล้วตกอยู่ในเขตอำนาจภายในของรัฐ หรือจะเรียกร้องให้สมาชิกเสนอเรื่องเช่นว่านั้นเพื่อการระงับตามกฎบัตรฉบับปัจจุบัน”

จากบทบัญญัติของกฎบัตรสหประชาชาติดังกล่าว จะเห็นว่าถ้าเกิดเหตุการณ์หรือกรณีพิพาทขึ้นถ้าโดยสาระสำคัญแล้ว เรื่องเช่นว่านี้ตกอยู่ภายใต้เขตอำนาจภายในของรัฐ สหประชาชาติก็ไม่มีอำนาจใด ๆ ที่จะเข้าไปดำเนินการเกี่ยวกับเหตุการณ์หรือกรณีพิพาทที่เกิดขึ้นได้ อย่างไรก็ตามไม่มีบทบัญญัติของกฎบัตรสหประชาชาติที่กำหนดไว้อย่างชัดเจนว่าองค์กรใดหรือสถาบันใดจะเป็นผู้พิจารณาหรือวินิจฉัยว่าเหตุการณ์หรือข้อพิพาทดังกล่าวนี้เป็นเรื่องที่อยู่ภายในเขตอำนาจภายในของรัฐหรือไม่ ดังนั้นจะเห็นได้ว่ารัฐมักจะอ้างว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับ “เขตอำนาจภายในของ

รัฐ” (Domestic Jurisdiction) เสมอ ทั้งนี้เพื่อที่จะป้องกันมิให้ประชาชนชาติเข้ามา
ดำเนินการหรือแทรกแซงในเรื่องนั้น ๆ เช่น กรณีที่จีนอ้างเหตุการณ์ว่านักศึกษาที่
จตุรัสเทียนอันเหมินว่าเป็นเรื่องภายในของตน หรือการกล่าวอ้างของรัฐบาลของหลาย ๆ
ประเทศที่ใช้กำลังปราบปรามการก่อกบฏ หรือจลาจลภายในประเทศของตน เป็นต้น